

GODNIE (90) *av*

godnie (65), **godno** (22) [*tylko w znaczu II.*], *godnie a. godno* (3); *godnie PatKaz II, RejPs, LibLeg, SeklKat* (2), *Diar, SeklPieś, RejWiz, Leop, KwiatKsiąż, Mącz* (5), *GórnDworz, RejPos* (4), *RejPosWiecz²* (2), *RejPosWiecz³, BiałKat, WujJud* (4), *CzechRozm, ModrzBaz, SkarJedn, StryjKron, KochEpit, WerGośc, Calep* (3), *GrabowSet, LatHar* (12), *RybGęśli, WujNT* (5), *SarnStat, SiebRozmyśl, SkarKaz, CiekPotr, CzahTr* (2); *godno OpecŻyw* (2), *MiechGlab, RejJóz, KromRozm III, RejZwierz, BielKron* (2), *GrzegRóżn, SarnUzn, SienLek* (4), *LeovPrzep, Strum, BudNT, KochPs, KochFr, ReszList, GoslCast*; *godnie : godno ArtKanc* (1 : 3).

Oba o oraz e jasne.

comp godni(e)i (3).

Sł stp, Cn notuje, Linde XVI – XVIII w.

I.

1. Zasluzenie, sluszenie, sprawiedliwie (6) : O iako Grośna pokuta/ przyźła *godnie* na człowieka/ za grzech pierśnego wieka. *SeklPieś* 32; *GórnDworz* li3; *RejPos* 280; *moc niezliczona ielt przedziwnych tytułow/ ktoremi ielt tá święta Pánná godnie vraczoná. LatHar* 478.

Zwrot: »godnie zasłużyć« (2): *RejPs* 36; *day mi tego vzyć/ Yź bym tve dobrodzieyftwá godnie mogł záłtużyć. CzahTr* B2v.

2. W sposób lub w stopniu stanowiącym właściwą rekompensatę, mniej więcej dorównującym wartości tego, za co się odpłaca; digne Cn (35) : A kto fię zá to dobrodzieyftwo wźzechmogącego Boga *godnie* wydziękować może? *SkarJedn* 270; *ma być záklęty do tego czáfu áź godnie odpokutuie WerGośc* 269; *LatHar* 456, 486.

a. Z należyty m nabożeństwem, bojaźnią bożą, przygotowaniem; digne Modrz (31) : *PatKaz II* 49; *SeklKat Y; RejPos* 90v, 286v; *Nikt godnie światości ciáła Pána Krifkuowego [!] pożywać nie może/ kto pirwey nie pożywa vltáwicznie ciáła iego. RejPosWiecz²* 90v *marg*, 90v; *RejPosWiecz³* 97v; *BiałKat* 286 *marg; WujJud* 163, 234v, 238v; *ModrzBaz* 62v; *ArtKanc* E7, S4v; *Rządź śmyły/ by godnie dobrodzieyftwá twoie Przyimuiąc/ mnie fynem godnym okazały GrabowSet* C3; *LatHar* 187, 207, 216, 408; *RybGęśli* C; *Abyście obcowáli godnie Bogu. WujNT* 278, 361; *SiebRozmyśl* G2; *SkarKaz* 159a; *CzahTr* C2v.

W charakterystycznych połączeniach: godnie chwalić, czcić, mowić, nagotować się, obcować, pożywać (5), *prosić, przyjąć (przyjmować, przyjmujący)* (7), *używać* (5).

Szereg: »godnie, (a, i) dostojnie (a. przystojnie)« [szyk 5 : 1] (6): *SeklKat* X4v; *RejPos* 159; *abyfmy mogli przyimować godnie/ ciáło y krew Kryftułowę doftoynie. ArtKanc* N8; *LatHar* 245, 352; *gotow ielt wyśluchác go/ y dáć mu to wźytko/ [...] o cokolwiek godnie á przyftoynie profi. WujNT* 787.

3. Dobrze, właściwie, należyte, tak jak trzeba dla osiągnięcia pomyslnych wyników; idonee, merito, rite Mącz; condigne Calep (18) : *áles žádał mądrosći y vmienia/ ábyś mogł godnie śądzić lud moy [ut iudicare possis populum meum] Leop* 2.Par 1/11; *KwiatKsiąż* Q2v; *Mącz* 164c, 217d, 356d; *WujJud* 160v; *áby [...] gránic Wielkiego Xięftwá Litewskiego [...] czuynie bronili/ y śpolną Bráterfką iednością y miłością godnie rozmnażáli. StryjKron* 350; *KochEpit* A3v; *Calep* 235b; *LatHar* 449, 616; *ábyście chodźili przyftoynie/ Bogu fię we wźzem podobáiąc (marg) godnie Pánu ná wźzelákie vpodobánie.*

G. (-) *WujNT Col 1/10; SarnStat 357*; bo ludzie vrzędy, Y ludźmi doftoieńftwá godnie ftoią wżędy. *CiekPotr*)?(2).

W charakterystycznych połączeniach: godnie obierać się, odpowiedzieć, rozumieć, sądzić, służyć (4), *sprawować (się)* (2).

Szeregi: »godnie i pożytecznie« (1): do ktorego pocztu nieco przyczyniwszy mogą godnie i pożytecznie służyć Rzeczypospolitej. *Diar 77*.

»godnie i przystojnie« (3): *CzechRozm 225; LatHar 621*; Káždy ma [...] ípráwować fię godnie y przyftoynie powołaniu íwemu. *WujNT Ccccc3v*.

4. *Prawomocnie, zgodnie z prawem; licito Cn* (1) : yfch pan Hilyafch Voyewoda na myeńcze oycza ízwego godnye przeńz poddane yefth podnyefńzyon *LibLeg 11/163v*.

5. *Wspaniale, znamienicie* (1) : *Divine, Doftoyne [!]/ Godnie/ et Divinitus Adverbia, Z bożey łáski/ z boskiej mocy. Mącz 91c*.

6. *Łaskawie, życzliwie, uczynnie* (1) : *Dignanter – Godnie. Calep 323b*.

** *Bez wystarczającego kontekstu* (2) : *Digne, Godnie/ Doftoynie. Mącz 89a; Calep 323b*.

II. *W funkcji orzeczenia : można, należy, warto, przystoi [w tym: „godno” (22)]* (26) : *SienLek 145v; Pánie/ godnoli/ niech tę rofkofz z tobą czuię KochFr 40*.

godno u kogo (1): *Iesli więc godno v Bogá [iustum apud Deum]/ oddać tym co ścińkáią was/ vćińk BudNT 2.Thess 1/6*.

cum inf (16): *OpecŻyw 19*; To też godno wiedzieć iż z morza wielkiego północnego pochodzą riby [...], ktore na gory nad Morzem będące z wodi wyńkakuią *MiechGlab 61*; A ífcie by twoie flowa złotem pińać godno *RejJóz L6; KromRozm III Cv*; Bo potym tho ten Dawid wyłóżył nadobnie/ Kogoby ták mądrego przewać było godnie. *RejWiz 129v*; Tyby godno powiefzác/ y z mięfem y s íkorą, *RejZwierz 67v; GrzegRóżn N4v; SarnUzn F3*; Gdy żyłę zátńą/ á krew idzie czarna á gęńta/ nie dobrać íeńt/ á tęć godno wypuńcić. *SienLek 33v, 3, 29*; Porownayćie íie íedno máńucńko z nimi/ á poznamy ktorych pińmu y wyńkńdom wierzyć godniey *WujJud 35, 119v; BudNT 2.Thess 1/6*; Chwalćie pńńá: godno dác czeńć pńńu temu *KochPs 212; ReszList 172*.

Ze zdaniem dopełnieniowym [aby (7), iż (1)] (8): *Godno tedy íeńt/ íjż gdy ciała íwíętych bywaią tzcíouy [!] na ziemi/ wíęćey cialo Mariéy má bytz vtzcíone OpecŻyw 181*; *Godniey by ínadz abys nas dań wńzytki zywo pogrzeńcz RejJóz O8*; ná wńzytki złe rzeczy [...] íie vdań/ ták iż nie íeńt godno áby co o nim dobrego pińano *BielKron 144v, 141; LeovPrzep bv; Strum R3v; ArtKanc K5; GosńCast 5*.

Szereg: »godno i przystojno« (1): wypráwiwńzy go z tąd do cudźych [!] dworów w Láćińńkim vbierze y íęzyku: godno y przyftoyno, áby íie tęż był v náńzych po Pońńku vkazań. *GosńCast 5*.

Synonimy: 2. dostojnie, przystojnie; 3. przystojnie; 4. gruntownie.

Cf NIEGODNIE